

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 46
від 15 жовтня 2020 року

Про проект Закону України
“Про внесення змін до статті 33 Закону України “Про вищу освіту”
щодо усунення перешкод навчанню студентів
за державним замовленням”
(реєстр. № 4050 від 03.09.2020)

Комітет з питань освіти, науки та інновацій є головним з опрацювання проекту Закону України “Про внесення змін до статті 33 Закону України “Про вищу освіту” щодо усунення перешкод навчанню студентів за державним замовленням” (реєстр. № 4050 від 03.09.2020), поданого народними депутатами України Кулінічем О.І., Шаховим С.В., Котом А.Б., Арешонковим В.Ю., Кучером М.І. та іншими.

Метою проекту Закону є поновлення права здобувачів вищої освіти навчатися за державним замовленням у територіально відокремлених структурних підрозділах закладів вищої освіти, а також відновлення можливого фінансування територіально відокремлених структурних підрозділів державних закладів вищої освіти за рахунок коштів державного бюджету у разі надання ними освітніх послуг на умовах державного замовлення.

Законопроектом пропонується виключити зі статті 33 Закону України “Про вищу освіту” норму про заборону надання місць державного замовлення для підготовки фахівців територіально відокремленими структурними підрозділами закладів вищої освіти:

на другому (магістерському) та наступних рівнях вищої освіти;
зі спеціальностей, із яких у тому самому місті або в радіусі 50 кілометрів від нього функціонує заклад вищої освіти державної форми власності, що здійснює підготовку за такою самою спеціальністю.

Прийняття зазначеного законопроекту, на думку його авторів, створить сприятливі умови для розвитку конкуренції на ринку освітніх послуг між закладами вищої освіти та територіально відокремленими структурними підрозділами закладів вищої освіти для підвищення якості освітніх послуг, для більш повного задоволення потреб регіонального ринку праці у відповідних

фахівцях, у решті-решт, для наближення місця навчання здобувачів вищої освіти до їх місця проживання.

Ухвалення цього проекту не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

Головне науково-експертне управління, розглянувши законопроект, вважає за доцільне висловити щодо нього наступне.

1. Положення, які пропонується вилучити, прийняті Законом України “Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти” від 18.12.2019 № 392-IX та набули чинності 16.01.2020.

Відповідно до чинної редакції абзаців 6, 8-10 ч. 9 ст. 33 Закону не припускається створення та функціонування територіально відокремлених структурних підрозділів закладів вищої освіти в містах Києві, Харкові, Львові, Дніпрі та Одесі; у територіально відокремлених структурних підрозділах не надаються місця державного замовлення для підготовки фахівців: на другому (магістерському) та наступних рівнях вищої освіти; із спеціальностей, з яких у тому самому місті або в радіусі 50 кілометрів від нього функціонує заклад вищої освіти державної форми власності, що здійснює підготовку за такою самою спеціальністю. Крім того, відповідно до пп. 20-1 п. 2 розділу XV “Прикінцеві та перехідні положення” Закону територіально відокремлені структурні підрозділи закладів вищої освіти в містах Києві, Харкові, Львові, Дніпрі та Одесі мають бути реорганізовані або припинені до 01.07.2021 рішенням закладів вищої освіти або їх засновників.

На думку Головного управління, зазначені положення не повною мірою відповідають основним принципам діяльності закладів вищої освіти, закріпленим у ст. 32 Закону, насамперед, принципам автономії та самоврядування (п. 1 ч. 1 цієї статті), з яких випливає право, в тому числі: розробляти та реалізовувати освітні (наукові) програми в межах ліцензованої спеціальності; самостійно визначати форми навчання та форми організації освітнього процесу; самостійно утворювати, реорганізовувати та ліквідувати свої структурні підрозділи (п.п. 1, 2, 14 ч. 2 ст. 32 Закону). У зв’язку з зазначеним, ідея законопроекту заслуговує на увагу.

2. Потребує корегування розділ II “Прикінцеві та перехідні положення” проекту Закону.

Згідно вимог законодавчої техніки перехідні положення законопроекту застосовуються, у разі, якщо потрібно врегулювати відносини, пов’язані з переходом від існуючого правового регулювання до бажаного, того, яке має запроваджуватися з прийняттям нового закону. Перехідні положення не можуть міститися в законопроектах про внесення змін до інших законів. З огляду на зазначене, назва розділу II законопроекту потребує внесення відповідних змін.

Окрім того, зауваження викликає також порядок набрання чинності Законом, проект якого розглядається, – “з дня, наступного за днем його опублікування” (п. 1 розділу II “Прикінцеві та перехідні положення”), адже реалізація положень проекту потребує комплексного оновлення підзаконної нормативно-правової бази, на яке Кабінету Міністрів України дається три місяці

(п. 2 розділу II проекту), та здійснення низки практичних заходів. У зв'язку з цим, на думку Головного управління, цей Закон, у випадку його прийняття, має вводитися в дію щонайменше через три місяці після його опублікування.

Міністерство освіти і науки України не підтримує зазначений законопроект.

Зважаючи на надлишковість мережі закладів вищої освіти, що обумовлює надання переваг власне державним і комунальним закладам (створеним державними органами для задоволення потреб у підготовці фахівців) порівняно з територіально відокремленими структурними підрозділами закладів вищої освіти (створеними самими закладами найчастіше з комерційною метою); дублювання підготовки фахівців за однаковими спеціальностями закладів вищої освіти та територіально відокремленими структурними підрозділами не тільки в межах регіону, а також в межах одного міста; недостатню матеріально-технічну та кадрову базу практично усіх територіально відокремлених структурних підрозділів, які не дозволяють надавати освітні послуги високого рівня якості на магістерському та вищих рівнях вищої освіти, вважаємо, що пропоновані законопроектом зміни є недоцільними.

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України підтримує цей законопроект у зазначеній редакції та поділяє думку авторів законопроекту, що Законом України “Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти” від 18 грудня 2019 року № 392-ІХ було звужено обсяг конституційного права громадян на безоплатне здобуття вищої освіти в державних і комунальних закладах освіти на конкурсній основі, оскільки заклад вищої освіти, маючи статус юридичної особи, діючи згідно з ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, має право надавати освітні послуги не лише за своїм місцезнаходженням, але й в інших населених пунктах через свої територіально відокремлені структурні підрозділи.

Національна академія педагогічних наук України вважає, що зазначений законопроект потребує доопрацювання.

У своєму експертному висновку від 18.09.2020 р. № 2-6/385 Національна академія педагогічних наук України зауважує, що зазначений законопроект спрямований на розширення можливостей закладів вищої освіти динамічно реагувати на потреби ринку праці, у тому числі регіонального, і самостійно розподіляти місця державного замовлення у своїх територіально відокремлених структурних підрозділах.

З огляду на це, законодавче ненадання місць державного замовлення “у територіально відокремлених структурних підрозділах для підготовки фахівців із спеціальностей, з яких у тому самому місті або в радіусі 50 кілометрів від нього функціонує заклад вищої освіти державної форми власності, що здійснює підготовку за такою самою спеціальністю”, є нелогічним і може бути усуненим.

Водночас Закон України “Про вищу освіту” системно пов'язаний із Законом України “Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів” та відповідною постановою Кабінету

Міністрів України “Про затвердження Порядку розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів” від 20 травня 2013 р. № 363, якими не передбачено участь у конкурсі виконавців державного замовлення територіально відокремлених структурних підрозділів закладів вищої освіти.

Міністерство фінансів України погоджується, що реалізація проекту акту не впливатиме на показники бюджету. Норми законопроекту узгоджуються та не суперечать законам, що регулюють бюджетні відносини. Тому пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення законопроекту відсутні.

Підкомітет з питань вищої освіти, розглянувши та обговоривши на своєму засіданні 7 жовтня 2020 р. зазначений законопроект, а також, беручи до уваги висновки Головного науково-експертного управління, Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Національної академії педагогічних наук України, рекомендує повернути його суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Враховуючи вищезазначене, **Комітет вирішив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 3 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України “Про внесення змін до статті 33 Закону України “Про вищу освіту” щодо усунення перешкод навчанню студентів за державним замовленням” (реєстр. № 4050 від 03.09.2020), поданого народними депутатами України Кулінічем О.І., Шаховим С.В., Котом А.Б., Арешонковим В.Ю., Кучером М.І. та іншими, повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити народного депутата України, Голову Комітету з питань освіти, науки та інновацій С.В. Бабака.

Голова Комітету

С.В. Бабак